

ODPOWIEDZI:

Zadanie 1. Jaka rolę w życiu Marka Kamińskiego odegrały książki, które czytał w dzieciństwie?

A. Rozwinęły w nim zainteresowanie historią i geografią.

B. Obudziły w nim ciekawość świata.

C. Zachęciły go do prowadzenia badań naukowych.

D. Nauczyły go planowania własnych działań.

Prawidłowa odpowiedź: B.

Zadanie 2. Co studiował Marek Kamiński?

A. Dziennikarstwo.

B. Geografię.

C. Filozofię.

D. Malarstwo.

Prawidłowa odpowiedź: C.

Zadanie 3. Zdaniem Marka Kamińskiego wyprawy

A. sprzyjają odkrywaniu piękna ojczystej przyrody.

B. zachęcają do lektury powieści podróżniczych.

C. umacniają więzi między podróżnikami i ich rodzinami.

D. pozwalają realizować marzenia i odkrywać prawdę o człowieku.

Prawidłowa odpowiedź: D.

Zadanie 4. Wyrażenie *białe plamy* w kontekście wypowiedzi Marka Kamińskiego oznacza

A. nieznanne fakty z przeszłości.

B. miejsca wiecznego śniegu.

C. bezkresną, niezmierną przestrzeń.

D. nowe, niezbadane jeszcze miejsca.

Prawidłowa odpowiedź: D.

Zadanie 5. Ogólną myśl o charakterze filozoficznym Marek Kamiński zawarł w zdaniu:

A. *Zafascynował mnie świat podróży i życie, w którym dzieją się nowe rzeczy, patrzy się w przyszłość, odkrywa białe plamy na mapie.*

B. *Moi rodzice nie cieszą się z mojej pasji, ale ja to rozumiem.*

C. *Każdy człowiek może bardzo wiele dokonać, jeśli tylko chce.*

D. *I nie chodzi mi o przemieszczanie się z punktu A do B, traktuję moje wyprawy jak projekty.*

Prawidłowa odpowiedź: C.

Zadanie 6. W centrum obrazu artysta umieścił

- A. okno przysłonięte kotarą.
- B. mapę wiszącą na ścianie.
- C. szafę z globusem.

D. mężczyznę z cyrklem.

Prawidłowa odpowiedź: D.

Zadanie 7. Światło padające przez okno

- A. wydobywa z mroku tylko postać mężczyzny.
- B. oświetla głównie sylwetkę mężczyzny i rozłożoną mapę.**
- C. jednakowo oświetla wszystkie przedmioty.
- D. szczególnie eksponuje szafę i stojący na niej globus.

Prawidłowa odpowiedź: B.

Zadanie 8. Wyraz twarzy i postawa postaci przedstawionej na obrazie świadczą

- A. o wzburzeniu.
- B. o przerażeniu.
- C. o zadumie.**
- D. o radości.

Prawidłowa odpowiedź: C.

Zadanie 9. Obraz jest przykładem malarstwa

- A. rodzajowego.**
- B. mitologicznego.
- C. historycznego.
- D. pejzażowego.

Prawidłowa odpowiedź: A.

Zadanie 10. W którym z zacytowanych wersów bezpośrednio ujawnia się podmiot liryczny?

- A. *Wiatrem łagodnym włosy jak kwiaty rozwiej, zacałuj*
- B. *Dużo motyli mi pokaż, serca motyli przybliż i przytul.***
- C. *We śnie na wyspach szczęśliwych nie przebudź ze snu.*
- D. *Myśli spokojne ponad wodami pochyl miłością.*

Prawidłowa odpowiedź: B.

Zadanie 11. Osoba mówiąca w wierszu

A. planuje realną podróż.

B. tęskni za biblijnym rajem.

C. marzy o szczęściu w miłości.

D. rozmyśla o samotnym życiu.

Prawidłowa odpowiedź: C.

Zadanie 12. Nastrój, w jakim jest podmiot liryczny, najtrafniej wyrażają określenia:

A. ukojenie i nadzieja.

B. obojętność i niechęć do działania.

C. zwątpienie i rozpacz.

D. radość i pewność siebie.

Prawidłowa odpowiedź: A.

Zadanie 13. Jakie środki poetyckie występują w wersie: *rozmowy gwiazd na gałęziach
pozwól mi słyszeć zielonych?*

A. Przenośnia i epitet.

B. Porównanie i antyteza.

C. Porównanie i apostrofa.

D. Przenośnia i kontrast.

Prawidłowa odpowiedź: A.

Zadanie 14. O tym, że wiersz ma charakter prośby, świadczy wielokrotne użycie

A. bezokoliczników.

B. imiesłówów.

C. trybu przypuszczającego czasowników.

D. trybu rozkazującego czasowników.

Prawidłowa odpowiedź: D.

Zadanie 15. Z wiersza wynika, że

A. bliskość ukochanej osoby może być źródłem szczęścia.

B. tylko bezludna wyspa jest miejscem szczęśliwości.

C. prawdziwe szczęście nigdy nie jest osiągalne.

D. ważne jest samo marzenie o szczęściu, a nie jego osiągnięcie.

Prawidłowa odpowiedź: A.

Zadanie 16. Powstanie listopadowe wybuchło w roku

A. 1815

B. 1830

C. 1848

D. 1863

Prawidłowa odpowiedź: B.

Zadanie 17. Emigrację polistopadową nazwano "wielką", ponieważ jej przedstawiciele

A. stali się twórcami podziału społeczeństwa polskiego na "kraj" i "emigrację".

B. odegrali ogromną rolę polityczną i kulturalną w dziejach Polski.

C. porywali się na zadania przekraczające możliwości finansowe ich środowiska.

D. nawiązywali do tradycji napoleońskiej i doświadczeń Legionów Dąbrowskiego.

Prawidłowa odpowiedź: B.

Zadanie 18. Z tekstu III wynika, że emigranci marzyli

A. o zerwaniu wszelkich więzi z krajem.

B. o poprawie warunków materialnych.

C. o integracji ze społeczeństwem Zachodu.

D. o odzyskaniu przez Polskę niepodległości.

Prawidłowa odpowiedź: D.

Zadanie 19. Związek przyczynowo-skutkowy został poprawnie przedstawiony w szeregu:

A. represje wobec ludności polskiej - utrata przez Polskę niepodległości - Wielka Emigracja

B. kongres wiedeński - klęska powstania listopadowego - utrata przez Polskę niepodległości

C. klęska powstania listopadowego - Wielka Emigracja - rozwój kultury polskiej na obczyźnie

D. Wiosna Ludów - Wielka Emigracja - zesłania Polaków na Syberię

Prawidłowa odpowiedź: C.

Zadanie 20. Tekst III jest przykładem

A. literatury popularnonaukowej.

B. literatury pięknej.

C. recenzji.

D. pamiętnika.

Prawidłowa odpowiedź: A.

Przykładowe odpowiedzi do zadań otwartych

Zadanie 21. O czym marzyli Karolina i Marcin?

Odp. O wyjeździe do Anglii.

Zadanie 22. W jakim celu została powołana Fundacja Dziecięca Fantazja?

Odp. Celem Fundacji Dziecięca Fantazja jest spełnianie marzeń dzieci nieuleczalnie chorych.

Zadanie 23. Napisz, co robili Marcin i Karolina, aby dobrze przygotować się do "podróży życia".

Odp. Obydwoje uparcie uczyli się języka angielskiego.

Zadanie 24. Jaki rodzaj narracji przeważa w tekście IV?

Odp. Jest to narracja 3-osobowa.

Zadanie 25. Wypisz z tekstu IV pierwsze zdanie tego akapitu, w którym jest najwięcej elementów sprawozdania.

Odp. Miasto powitało ich piękną pogodą.

Zadanie 26. Przekształć podane wypowiedzenia tak, by uniknąć występujących w nich potocznych sformułowań.

Marcin [...] wkuwał jak wściekły angielskie słówka. Nie zrobi z siebie głupka przed Angolami.

Odp. Marcin wytrwale uczył się angielskich słówek. Nie chciał źle wypaść przed Anglikami.

Zadanie 27. Na podstawie tekstu IV odtwórz program wycieczki Karoliny i Marcina.

Dzień 1.

1. Wyjazd z Lublina do Warszawy.

2. Noc w przylotniskowym hotelu.

Dzień 2.

1. Podróż samolotem.

2. Zakwaterowanie w hotelu, obiad.

3. Spacer w okolicy angielskiego parameetnu (Big Ben i Westminster).

4. Oglądanie rezydencji królewskiej (Buckingham Palace).

5. Podziwianie panoramy miasta z Londyńskiego Oka.

Dzień 3.

1. Przejazdźka Marcina po Londynie.

2. Zwiedzanie muzeum figur woskowych przez Karolinę.

Dzień 4.

1. Zwiedzanie stajni z policjantkami.

2. Spotkanie z jednostkami policji pracującymi z psami.

3. Spotkanie z piłkarzami Liverpoolu.

4. Kolacja z Jerzym Dudkiem.

Podpowiedzi do zadania z formą użytkową - podaniem

Zadanie 28. W imieniu samorządu szkolnego napisz podanie do dyrektora gimnazjum z prośbą o zgodę na przeprowadzenie zbiórki pieniędzy na rzecz Fundacji Dziecięca Fantazja.

Podanie jest jedną z form użytkowych obowiązujących do egzaminu, więc nie powinna bardzo zaskoczyć piszących. Nie pojawiła się na egzaminie po raz pierwszy - w roku 2003 trzecioklasiści pisali podanie na temat:

Napisz podanie do dyrektora teatru zawierające prośbę o wypożyczenie kostiumów dla aktorów grających w szkolnym przedstawieniu *Antygony*. Wymień trzy postacie z tragedii Sofoklesa, dla których będą one potrzebne. Nie wprowadzaj do podania swego nazwiska i nazwy miejscowości, w której mieszkasz.

Tegoroczny temat wydaje się więc nawet łatwiejszy od tego sprzed sześciu lat. Podanie musi mieć kilka formalnych elementów, do których należą:

- Określenie nadawcy - w czym imieniu składane jest podanie (w tym przypadku nadawcą jest samorząd szkolny). Adres powinien być zmyślony.
- Określenie odbiorcy - do kogo kierowane jest podanie (tu: do dyrektora gimnazjum).
- Określenie miejscowości i daty (miejsca i terminu składania podania - także najlepiej podać fikcyjne dane).
- Treść podania - sprawa, którą zgłasza nadawca (prośba o zgodę na przeprowadzenie zbiórki pieniędzy). Należało użyć np. konwencjonalnego, najczęściej używanego w podaniach zwrotu typu: Zwracamy się z uprzejmą prośbą o...
- Formuła grzecznościowa na końcu podania (np. Z poważaniem, Z wyrazami szacunku).
- Podpis (albo nazwa samorządu albo zmyślone dane z określeniem funkcji, np. Jan Kowalski, przewodniczący).

Uwaga!

Podanie jest wyjątkową (urzędową) formą, jeśli chodzi o układ treści. Wszystkie wyżej wymienione elementy powinny być wpisane w odpowiednie miejsca na kartce.

Miejscowość i data - prawy górny róg kartki

Nadawca - lewy górny róg kartki

Adresat - poniżej daty, od środka do prawej strony kartki

Tekst (treść podania) - środkowa część kartki (z zastosowaniem akapitów)

Formuła końcowa i podpis - pod treścią (z zachowanym odstępem, od środka do prawej strony kartki)

Podpowiedzi do zadania z rozprawką

Zadanie 29. (0-15)

Napisz rozprawkę na temat: *Wyprawa, wędrówka, tułaczka... - podróż niejedno ma imię*. Uzasadnij trafność podanego stwierdzenia, odwołując się do jednego przykładu z arkusza i co najmniej dwóch przykładów z literatury lub historii, ewentualnie z obu tych dziedzin. Pamiętaj, że Twoja praca powinna zajmować co najmniej połowę wyznaczonego miejsca.

Po pierwsze - forma

Została określona w temacie - rozprawka, dobrze znana trzecioklasistom i najczęstsza forma pojawiająca się na egzaminie. Jak każde wypracowanie, powinna składać się z trzech elementów:

- 1) wstępu, w którym sformułowana zostanie teza.
- 2) rozwinięcia, gdzie podane zostaną trzy argumenty popierające tezę (jeden z arkusza i dwa inne - z literatury lub historii).
- 3) zakończenia, gdzie teza zostanie powtórzona.

Pomiędzy tymi częściami muszą być zachowane odpowiednie proporcje (wstęp i zakończenie - krótko i konkretnie, rozwinięcie - najdłużej, z wyraźnym podziałem graficznym - akapity! - na trzy argumenty-dowody).

Po drugie - teza

W tezie należy podać opinię, pogląd, który został podpowiedziany w temacie: podróż niejedno ma imię, a więc ludzie podróżują z różnych powodów. I te różne powody podróży, wędrówek, tułaczek postaci historycznych i literackich powinny stać się argumentami. Podróże miały na celu odkrywanie nowych dróg, łądów, miejsc do zamieszkania, do nowego życia. Dzięki nim człowiek ma szansę uczyć się, zdobywać nowe doświadczenia. Poznaje też siebie, swoje możliwości, walczy ze słabościami, hartuje charakter. A są i takie podróże - tułaczki, wędrówki, do których zmusza sytuacja historyczna, np. niewola, zesłania. Czasem podróże są też ucieczkami do lepszego kraju, lepszego miejsca, a często w świat stworzony w wyobraźni.

Po trzecie - argumenty

Jakie przykłady można było podać? Podpowiadają je synonimy zawarte w temacie: wyprawa, wędrówka, tułaczka. Każdy z nich sugeruje inny rodzaj podróżowania.

Wyprawy

1) historyczne - uczestnicy wszelkich wypraw naukowych, począwszy od podróży renesansowych odkrywców (np. Krzysztof Kolumb, Vasco da Gama, Ferdynand Magellan)

po współczesnych podróżników (np. przykład z arkusza - Marek Kamiński lub zdobywcy szczytów: Jerzy Kukuczka, Wanda Rutkiewicz)

2) literackie - Mały Książę, Tomek Wilmowski z cyklu powieści Alfreda Szklarskiego, Fileas Fogg z powieści Juliusza Verne'a *W 80 dni dookoła świata*, Robinson Crusoe, Sindbad Żeglarz ze zbioru baśni *Księga 1001 nocy*.

Wędrowki

1) historyczne - np. dowódcy polskich formacji wojskowych jak Jan Henryk Dąbrowski czy generał Anders, Melchior Wańkowicz - autor i bohater *Ziela na kraterze*, który w swoich utworach wiele razy opisywał podróże odbywane z rodziną (przede wszystkim w *Na tropach Smętka*).

2) literackie - Don Kichot, Pinokio, postacie Tolkienowskie jak Hobbit czy Drużyna Pierścienia, Santiago z *Alchemika* Paulo Coelho, bohaterowie cyklu *Opowieści z Narnii*.

Tułaczki

1) historyczne - wszyscy skazańcy, przymusowi emigranci (wspomniani w arkuszu przedstawiciele Wielkiej Emigracji, jak Adam Mickiewicz, Fryderyk Chopin oraz emigranci XX wieku, którzy musieli opuścić Polskę np. w okresie II wojny światowej czy stanu wojennego). Również naród żydowski, którego opis tułaczki w poszukiwaniu Ziemi Obiecanej znajduje się w Starym Testamencie.

2) literackie - biblijny syn marnotrawny, Homerowy Odyseusz, Józef Skawiński z *Latarnika*, Staś i Nel z powieści *W pustyni i w puszczy*, bohater powieści Jonathana Swifta *Podróże Guliwera*, tułajacego się po Nowym Jorku Holdena z powieści Jerome'a Salingera *Buszujący w zbożu*.

Omówienie trudniejszych zadań zamkniętych:

Jak zawsze większość zadań zamkniętych sprawdzała umiejętność czytania ze zrozumieniem. Wystarczyło uważnie przeczytać załączone teksty źródłowe. Ale prócz rozumienia tekstu czasem potrzebna była wiedza, znajomość pewnych pojęć.

Do bardziej kłopotliwych zadań, według zdających, należały:

Zadanie 9.

Obraz (Geograf Jana Vereera) jest przykładem malarstwa A. rodzajowego.

B. mitologicznego.

C. historycznego.

D. pejzażowego.

Poprawna odp. to oczywiście malarstwo rodzajowe, absolutnie nie historyczne!

Na obrazach historycznych przedstawione są zazwyczaj ważne zdarzenia, np. bitwy, uchwalanie traktatów pokojowych, postacie historyczne. A na pokazanej reprodukcji pokazana jest jedna ze zwykłych scen życia codziennego, anonimowy bohater nazwany geografem, więc nie powinniście mieć żadnych wątpliwości.

Zadanie 10.

W którym z zacytowanych wersów bezpośrednio ujawnia się podmiot liryczny?

- A. Wiatrem łagodnym włosy jak kwiaty rozwiej, zacałuj.
- B. Dużo motyli mi pokaż, serca motyli przybliż i przytul.
- C. We śnie na wyspach szczęśliwych nie przebudź ze snu.
- D. Myśli spokojne ponad wodami pochyl miłością.

Postać mówiąca zdradza zaimek mi w wersie: Dużo motyli mi pokaż, serca motyli przybliż i przytul.

Zadanie 12.

Nastrój, w jakim jest podmiot liryczny, najtrafniej wyrażają określenia:

- A. ukojenie i nadzieja.
- B. obojętność i niechęć do działania.
- C. zwątpienie i rozpacz.
- D. radość i pewność siebie.

Już czasowniki pojawiające się w wierszu wprowadzają w nastrój ukojenia (rozwiej, ukołysz, uspij, otumań). Podmiot liryczny nieustannie wyraża też nadzieję, że jego ukochana sprosta jego oczekiwaniom i sprawi, że znajdą się na szczęśliwych wyspach miłości.

Zadanie 13.

Jakie środki poetyckie występują w wersie: rozmowy gwiazd na gałęziach pozwól mi słyszeć zielonych?

- A. Przenośnia i epitet.
- B. Porównanie i antyteza.
- C. Porównanie i apostrofa.
- D. Przenośnia i kontrast.

Przenośnią (metaforą) są rozmowy gwiazd na gałęziach, a epitetem określenie zielonych (określenie rzeczownika gałęziach).